2.1.1. Hz. Peygamber Dönemi'nde Hadis

Hadisler, dinin ikinci temel kaynağıdır. Bu rivayetlerin güvenilir ve eksiksiz bir şekilde nesilden nesile aktarılması, İslam dininin verdiği mesajın doğru anlaşılmasında büyük bir öneme sahiptir. Hadislerin günümüze kadar ulaşıp korunması özellikle sahabe ve tâbiin dönemlerinde yürütülen çaba sayesinde mümkün olmuştur.

Allah Resulü, dinin emir ve yasaklarının doğru bir şekilde anlaşılması ve aktarılması hususunda hassas davranmıştır. Bu nedenle hadislerini öğrenme ve nakletme hususunda sahabileri teşvik etmiştir. Hz. Peygamber'in *"Allah, bizden bir söz işitip onu işittiği gibi (başkasına) ulaştıran kişinin yüzünü ak etsin..."*[1] tavsiyesi onun hadislerin sonraki nesillere aktarılmasını istediğini göstermektedir.

Sahabi en genel manasıyla Müslüman olarak Resulullah'ın döneminde yaşamış, Hz. Peygamber'i görmüş ve Müslüman olarak vefat etmiş kimsedir.[2] Sahabi kelimesinin çoğulu olarak sahabiler anlamına gelen sahabe veya ashab kelimeleri kullanılır.

Sahabe hadislerin öğrenilmesi ve aktarımında Hz. Peygamber'i takip etme, ona soru sorma, sözlerini müzakere etme, ezberleme, yazma gibi çeşitli yollara başvurmuştur. Sahabe nesli, Allah Resulü'nün yakınında bulunarak

onun hadislerini insanlara ulaştırma noktasında önemli bir rol üstlenmiştir. Sahabiler, günlük yaşamın olağan akışı içerisinde Allah Resulü'nden hadisleri öğrenip rivayet etmeye başlamışlardır. Bununla birlikte sahabilerin hadis öğrenme konusunda birbirinden farklı şartlara sahip olduğu söylenebilir. Bazı sahabiler, Hz. Peygamber'le daha fazla vakit geçirerek ondan çok hadis öğrenme imkânına sahip olmuşlardır. Ebu Hüreyre (ra) bu sahabilerden biridir. Buna karşılık bazı sahabiler ise evlerinin uzaklığı ve geçimlerini temin etmek için çalışmaları sebebiyle onun yanında daha az bulunmuşlardır. Bu durum, sahabileri Hz. Peygamber'in yanında iken öğrendikleri hadisleri müzakere yoluyla birbirlerine duyurma ve ezberlemeye yönlendirmiştir.

Sahabiler hadisleri çeşitli yollarla öğrenmişlerdir. Hz. Peygamber'e sorulan sorular vesilesiyle hadis öğrenilmesi bu yollardan biridir. Çözüme kavuşturulması gereken konular hakkında Allah Resulü'ne soru sorularak hadislerin öğrenilip belleklere iyice yerleşmesi sağlanmıştır. Sahabilerin hadis öğreniminde etkili olan başka bir yol da Resulullah'ın gerekli gördüğü hususları ashabına açıklamasıdır.

Sahabilerin hadis öğrenme yollarından bir diğeri Hz. Peygamber'den duyduklarını yazmalarıdır *(Görsel 2.1).* Allah Resulü, Abdullah bin Amr bin As gibi bazı sahabilerin kendisinden duyduğu hadisleri yazmasına müsaade etmiş; Hz. Ömer, Enes bin Malik, Hz. Ali'ye de bazı hükümler içeren vesikalar vermiştir. Resulullah'ın çeşitli ülkelere gönderdiği mektuplar da hadislerin yazılı örnekleri olarak kabul görmüştür. Hz. Peygamber Veda Hutbesi'nde *"Burada hazır bulunanlar, burada bulunmayanlara tebliğ etsin..."*[3] buyurmuştur. Bu ifadeden hareketle sahabiler, hadislerin sonraki nesillere aktarılmasına vesile olmuşlardır.[4]

Görsel 2.1
Sahabenin bir kısmı hadisleri öğrenirken yazıya geçirmiştir.

